

Tarih: 15 Kasım 2017 - Sayı: 4

- COP23 de Yerel boyuttaki eylemlerin Ulusal Taahhütlere etkisi değerlendirildi
- Hak Verilmez, Alınır. Nasıl mı?
- İklim Ağından davet: İklim değişikliği ve toprak: UNCCD, UNFCCC ve IPPC arasındaki ortak eylem alanları
- Küresel Karbon Bütçesi 2017
- Pamuk Eller Cebe

COP23 de Yerel boyuttaki eylemlerin Ulusal Taahhütlere etkisi değerlendirildi

Oral Kaya

Fiji başkanlığında Bonn'da gerçekleşen COP23 zirvesinde tüm etkinlikler belirlenen iki merkezin dışında da gerçekleşiyor. Bunlardan biri **Alman Çevre Bakanlığı** ve **100% Renewables** tarafından ortak düzenlenen bir günlük bir etkinlikti. "**The Local Dimension of NDCS: 100% RE**" isimli bu etkinliğin temel amacı, ülkelerin Paris zirvesi için verdikleri taahhütleri yerelerde gerçekleşen hareketlerin ne kadar etkilediğini tartışmaktı. Destekleyici olarak ICLEI, Renewable Cities, Cities&Regions, World Future Council, World Wind Energy Association ve deENet gibi kurumsal yapılar öne çıkıyordu. İlk oturumun başlığı %100 yenilenebilir enerjiye geçişte yerel örnekler idi. Bu oturumda konuşan eski Birlik 90/Yeşiller partisini 15 yıl boyunca mecliste temsil etmiş bir milletvekili Hans-Josef Fell idi. **Energy Watch Group** olarak hazırladıkları raporda 2050 yılına kadar tüm enerji ihtiyacımızı yenilenebilir kaynaklardan sağlayabileceğimizi belirten raporu anlattı. Rapor daha önce de ülkemizde de haber oldu [1]. Bu raporun tüm sonuçlarının ulaşılabilir olduğunu ve yerine getirebilmek için de iki temel hedefin politik olarak verilmesi gerekliliğidir şeklinde konuşan Fell, "ilk olarak fosil yakıt tüketimini durdurmamız; ikinci olarak ise atmosferdeki CO² seviyesini kesinlikle azaltmamız gerektiğidir. Bu da Rio zirvesinde alınan sürdürülebilirlik kararının %100 Yenilenebilir olarak değiştirilmesi ile gerçekleşecektir." dedi. Kanada **Vancouver** ve İsveç **Vaxjö** kentlerinin belediye başkanları da kentsel düzenleme yapılarak ülkenin genel politikasının değiştirilmesi için yerellerindeki örnekleri verdiler. İlk kez ihtiyacının tamamını yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlayan tek ülke konumundaki Kosta Rika BM Daimi Temsilcisi William Calvo ise, ülke olarak 5 temel hedefi belirlediklerini ve bunu uygulamaya koyduklarını belirtti. Bu hedefler; 2030'da %100 Yenilenebilir Enerjiye geçişi sağlamak, düşük emisyonlu sanayi ve tarım, ormancılık

planlaması, Ulaşımında sıfır emisyon ve çevre koruma olarak belirlenmiş.

İkinci oturum ise belediyeler ve kamu kurumlarının ortak çalışması üzerine oluşturuldu. Burada da Çanakkale kardeş kenti Osnabrück belediyesinden Deflet Gerdt, özellikle belediye olarak kazanılan başarıların devletlerin politikasını oluşturmada da etkilerini süreç içinde anlatarak geliştirdi.

Öğleden sonra yapılan 3 paralel oturum "**Vertical Integration**", "**Tracking and quantifying local action**" ve "**Community Energy**" başlıklarını taşıyor idi. Benim de katıldığım ve en kalabalık konuşmacı grubuna sahip olan topluluk enerjisi oturumunda, yerel girişimler ve oluşumlar, belirlenen emisyon hedeflerinin düşürülmesinde nasıl etki edebilirler tartışıldı. Almanya Kooperatifler Birliği DGRV, Avrupa Yenilenebilir Enerji Kooperatifleri Birliği REScoop, Almanya, Danimarka, Türkiye ve Hırvatistan'dan enerji kooperatifleri ve Japonya, Mali, Meksika, Japonya'dan da yenilenebilir enerji merkezleri de kendi ülkelerindeki deneyimleri ve farklı uygulamaları tartışıp diğer ülkelerdeki örnek deneyimleri paylaştılar. Yerel inisiyatifleri ve toplulukları harekete geçirerek yapılacak eylemlerin ancak başarı kazanabileceği ve geliştirilebileceği belirlendi.

İkinci gün ise Alman Kooperatifler Birliği DGRV ve Avrupa Yenilenebilir Enerji Kooperatifleri Birliği REScoop işbirliğinde DGRV'nin binasında gerçekleşen toplantıda yereldeki enerji üretimine etki eden kurum ve yapıların neler istediği, dağıtım ve üretim şirketleri ile yerelde enerji üretimi yapan gruplar arasında nasıl bir işbirliği olabileceği tartışıldı. Özellikle enerji naklinde önemli yer tutan dağıtım şirketlerinin, kooperatifler ve topluluklar aracılığı ile üretilen enerjinin dağıtılmasına uyguladıkları farklı yaptırım ve etkilere karşı etkin bir şekilde politika geliştirmek ve bunu da iklim temelli yapabilmek en önemli tartışma konusu idi. Özellikle ülkemizdeki uygulamalara ilgi gösteren katılımcılar, diğer deneyimleri de tartıştılar.

[1] <http://t24.com.tr/haber/yenilenebilir-enerji-tum-dunyanin-elektrik-ihtiyacini-karsilayabilir,486445>

Hak Verilmez, Alınır. Nasıl mı?

Menekşe KIZILDERE, Heinrich Boell Vakfı

14 Kasım 2017'de günün sonunda yapılan son ana oturumda diğer başlıklar ile birlikte BİMÇDS uzunca bir zamandır tartışılan Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı'nı (Gender Action Plan, GAP) kabul etti. Özellikle kadın organizasyonları ve sivil toplum kuruluşları bu alanda yıllardır böyle bir plan çıkması için mücadele vermekteydi. En sonunda bu mücadele geniş kapsamlı ve geliştirilmeye açık bir eylem planının kabul edilmesi ile ivme kazandı. Bu karar kesinlikle bu alandaki nihai başarı değil çünkü alınacak o kadar uzun bir yol var ki. Bu mücadele temelde bir hak ve eşitlik mücadelesi bu sebeple tüm hak ve eşitlik mücadeleleri gibi karşısında çıkar odaklı iktidar sahipleri ile karşı karşıya. Üstelik bu durumda bir de 'erkeklik' ve sinsi cinsiyetçilik de bu iktidarın tam kalbinde yer almakta. Kadınlar, sadece kendi adlarına değil toplumsal cinsiyet eşitliği adına zor bir kazanım elde ettiler.

Peki, nedir bu eylem planı ve daha öncesinde nedir bu cinsiyet iklim bağı çok kısa bir şekilde buna değineyim.

Hak verilmez, alınır deyişinin hakkını belki de bu Gezegen de tam manasıyla kadınlar sağlamakta. Kadınların hiçbir hakkı mücadele edilmeden alınmadı. Oy hakkı mücadelesi, eşit anayasal haklar mücadelesi, eşit sosyal haklar mücadelesi, eşit eğitim, eşit iş, eşit emek... Eşit birey olmak... Bu liste sayfalarca uzayabilir. Kadınlar iklim değişikliği ile mücadele de, politika, bilim, görüşmeler, savunuculuk ve finansal çözümlerde başlıklarında da eşit haklar talep ediyor. Bu alandaki en temel eşitsizlik temsiliyet konusunda. Kadınların yerine, sadece erkelerden oluşan grupların konuştuğu karar aldığı o kadar çok yaşandı ki. Kadınların özne değil araç hatta meta olduğu o kadar çok oldu ki. Teknik konularda dışarda bırakıldıkları hatta uzun ve saçma açıklamalara maruz kaldıkları o kadar çok oldu ki... Bu yüzden öfkeli. İklim değişikliğine karşı mücadele için çaba gösteren

kadınlar bu sebeple daha fazla öfkeli. Aynı mücadeleyi aynı çabayla verirken neden eşit değiliz, diye sormakta çok haklılar. Hem Gezegeni yok edip hem de bizi yok saymaya devam edemezsiniz demek çok haklılar.

Toplumsal Cinsiyet Aksiyon planı bir SB46 uygulaması olarak COP22'ye sunuldu. COP22 ise Lima Kararlarını 2019'a kadar uzatma kararı aldı. Arından yapılan iki günlük bir çalıştay ile Aksiyon Planı oluşturuldu. Bu çalıştayda hem BİMÇDS hem kadın Organizasyonları katıldı. Aksiyon Planı hedefleri şu şekilde belirlendi;

- Bu alanda kapasite geliştirme, bilgi paylaşımı ve iletişim geliştirme
- Cinsiyet eşitlikçi katılım ve kadın liderliğinin desteklenmesi
- BİMÇDS ve BM arasında bu kararlar ile ilgili olarak en yeni ve ilerici kararın kabulü bağlantısı
- Cinsiyete duyarlı uygulamalar ve Paris'in uygulanmasında cinsiyete duyarlı kararların alınması
- İzleme ve raporlama.

Aslında bu plan toplumsal cinsiyet politikasını ana akımlaştırıp tüm kararlarda gözetilmesini hedeflemekte. Ayrıca cinsiyet hassasiyeti olan iklim aksiyonu ve iklim politikası da ana hedeflerinden birisi. Bu plan ile birlikte tüm BİMÇDS mekanizmaları uzun vadede etkilenecek. Üstelik daha önceki kararlar gibi alınıp bir köşede tutulacağı da benzemiyor.

Toplumsal cinsiyet sürekli finans konusu ile birlikte karşımıza çıkmakta. Geçtiğimiz konferanslarda iklim finansmanı konusu ile birlikte ele alınmaktaydı bu yıl ise durum daha da somutlaşmış bir halde. Artık proje kredilendirmede şart olan toplumsal cinsiyet faydası kriteri bir kredi standardına dönüşüyor. Hatta buna 'gender credit' (cinsiyet kredisi) adlandırması bile yapanlar var. Bu konuda en profesyonel yaklaşımı ise WOCAN isimli kurum geliştirmiş durumda. Kadınlara yönelik geliştirilen program ve projelerin, kadınların hayatına pozitif etkisini ve artı değerlerini ölçmek için W+ isimli bir standart geliştirmişler. Şimdilik bu standart kredilendirme için sınırlı sayıda kullanımı olan bir standart gibi gözükse de aslında bu alanın finans alanı ile nasıl hızla iç içe girdiğine çok iyi bir örnek. İklim finansmanına kim ulaşır tartışmaları bir tarafa, iklim finansmanına nasıl ulaşılır için oldukça açıklayıcı. Belki de gelecek birkaç yılda iklim finansmanına ulaşmak, toplumsal cinsiyet kriterlerini sağladan mümkün olmayacak. Tabi ki bu gelişmeler bir taraftan endişe de vermekte. Hem iklim hem kadınlar için samimi çözümler yerine tamamen pazar odaklı çözümler sunması ve kadın sorunlarının finansal bir araca dönüşmesi tehlikesi var. Üstelik genderwash (cinsiyet yıkaması) potansiyeli de oldukça yüksek olan bir tartışma bu.

Geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da konferansın sonundan 4.günü toplumsal cinsiyet günü ilan edildi. Bu sebeple bir

market alanı kuruldu. Bu alanda çalışan tüm kurum ve kuruluşlar ya da platformlar işlerini ortaya koyma fırsatı buldu. Birçok yaklaşımı bu alanda bir arada görmek mümkündür. Bu alandaki yanlış yaklaşımlara en bariz örnek olarak market alanında karşılaştığım bir kampanyadan bahsetmek istiyorum. Her pozitif ayrımcılık market alanının olmazsa olmazı kadın emeği ile üretilen gıda veya hediyelik eşyaların yanı sıra çok ilginç bir eşantyon reyonu davardı. Nüfus ve Sürdürülebilir Kalkınma Birliğinin dağıttığı tartışmalı broşür ve iklim adaptasyonu için iklim kondomu sloganlı kondomlar bunlardan birisiydi. Dağıtılan broşürde Uganda ve Pakistan'ın nüfus politikası rakamlarla eleştirilirken bu iki ülke kadar nüfus olmadığı takdirde iklim değişikliği sorununun çözülebileceğine dair kapalı ifadeler yer almaktaydı. Üstelik daha önce İskandinav ülkeleri gibi hem toplumsal cinsiyetin hem de insan haklarının ana akım politika olduğu ülkelerin standında da bu broşürler dağıtılmıştı. İki ülke hedef alınarak ırkçılığa varan bu yaklaşımın sorunlu olduğuna ilişkin Birliğin temsilcileri ile görüşme şansımız oldu. Aslında temelde kadınları ve kız çocuklarını istenmeyen gebeliği ve doğurganlığın zorlanmasını önlemeye çalışarak korumayı hedefleyen bir yaklaşımı olduğunu ifade ettiler. Sorunun nüfus yönetimi değil, kadınların doğurganlık aracı olarak görülmesinin karşısını almak istediklerini ve bu yüzden politikalarının nüfus değil kadın odaklı olduğunu ifade ettiler. Her ne kadar kadınlar bu çalışmanın ana ekseninde de yer alsın yöntemsel olarak oldukça yanlış bir çalışma olduğu aşikâr. Kadınların temel sorunları sadece doğurganlık üzerinden çözülmeyecek, bundan önce eşit eğitim ve eşit haklar görüşülmeli. Üstelik iklim değişikliği gibi faili belli yavaş kopan bir kıyametin karşısına nüfus yönetimini koymak ve kondom dağıtmak gibi basitleştirici bir kampanya yapmak oldukça yanlış. Neyse ki Birlik temsilcileri bu tartışmayı dikkate aldı ve en azından broşürlerini gözden geçirmeye karar verdiler.

Konferansın son üç günü içindeyiz. COP23 için bir ara konferans olsa da hem toplumsal cinsiyeti hem de BİMÇDS altındaki diğer uzun süreli sorunları ele alan ve çözümler sunan bir konferans olmakta. Türkiye'nin iklim finansmanına ulaşım probleminin dahi çözülme ihtimali mümkün, konferans bitmeden. Bu konu da aslında hak verilmez alınır deyişine iyi bir örnek. Hem bir devlet olarak Türkiye haklarını talep etmeli hem de yurttaşlar olarak bizler Ülkemiz 'den samimi bir iklim politikası talep etmeliyiz.

İklim Postası herkesin gönüllülük esası ile katkı sunduğu ortak bir yayıdır. Benim açımdan çok kıymetli böyle olması. Ben de 2015'ten itibaren her yayımlandığında, elimden geldiğince katkı sunmaya çalıştım. Fakat artık İklim Postası için yazmayacağım. Son kez burdan COP izlenimlerimi paylaşmaktayım. Umarım bugüne kadar

aktarmaya çalıştığım konferans bilgileri ve konuları bir şekilde, ufak dahi olsa, fayda sağlamıştır.

İklim Ağı'ndan davet:

İklim değişikliği ve arazi: UNCCD, UNFCCC ve IPCC arasındaki ortak eylem alanları

İklim Ağı ilgilenen herkesi 15 Kasım Çarşamba günü Bonn saati ile 13:30 – 15:30 arasında Türkiye pavilyonunda düzenleyeceği yan etkinliğe davet ediyor. Tarım sistemlerinin değişen iklime nasıl tepki vereceği, gıda güvenliği meselesi, koruma tarımı ve sürdürülebilir tarım alternatifi gibi arazi yönetimi ve iklim değişikliği arasındaki ilişkilerin tartışılacağı panelde, özellikle IPCC'nin toprak-iklim değişikliği özel raporu konuşulacak.

İKLİM AĞI

Climate Network Turkey Side Event
November 15, 2017 - 13:30-15:30

Climate Change and Land:
Mutual Areas of Actions in the
Framework of UNCCD, UNFCCC
and IPCC

Speakers

- *Prof. Dr. Murat Turkes,
TEMA Foundation, Bosphorus University
- *Dr. Alisher Mirzabaev,
ZEF & University of Bonn
- *Noel Oettle,
Manager Environmental Monitoring
Group (EMG) & Drynet Secretariat
- *Dursun Yildiz,
REC Turkey

Panelde UNFCCC ve UNCCD gibi iki önemli Birleşmiş Milletler sözleşmenin arasındaki önemli bağlantılar masaya yatırılacak. Özellikle de FAO'nun 2017 yılında yayınladığı "Gıda ve Tarımın Geleceği: Trendler ve Sorunlar" adlı rapor bağlamında değerlendirmeler yapılacaktır.

Küresel Karbon Bütçesi 2017

Arif Cem Gündoğan

İnsan kaynaklı iklim değişikliği ile mücadelede alınan yolu izleyebilmek için küresel düzeyde toplam seragazi salım verisi önemli bir gösterge sayılmakta. İklim değişikliği ile etkin mücadele Paris Anlaşması'nda da öngörüldüğü üzere toplam seragazi salımlarının mümkün olduğunca çabuk azaltılarak kümülatif salım miktarının önce zirve yapması sonra düşüşe geçmesini gerektiriyor. Dünyanın en prestijli iklim değişikliği araştırma merkezlerinden bir grup bilim insanının yürüttüğü [Küresel Karbon Projesi 2017 lansmanı](#) kapsamında 2014, 2015 ve 2016 yıllarında neredeyse sabit giden salım trendinin 2017 yılında yeniden artışa geçtiği değerlendirildi Bonn'daki zirvede kamuoyu ile paylaşıldı. Küresel Karbon Projesi 2017 çalışması bulgularının paylaşıldığı paneli University College London'dan Youba Sokona yönetirken, konuşmacılar arasında CICERO'dan Glen Peters, Manchester ve Uppsala Üniversitesi'nden Kevin Anderson ve East Anglia Üniversitesinden Corinne Le Quéré gibi ünlü bilim insanları hazır bulundu. Araştırmaya göre küresel düzeydeki toplam CO2 salım miktarı 2017'de bir önceki yıla oranla %2 artış kaydediyor. Bu artışın en önemli sebebi olarak Çin'deki ekonomik büyüme kaynaklı kömür tüketimi olarak belirtildiğini not edelim. Araştırmacılar 3 yıl doğrusal seyreden salımların yeniden artışa geçmiş olmasını endişe verici buluyor ve Paris Anlaşması kapsamında masadaki hedeflerin iddia seviyesinin yükseltilmesi için çağrıda bulunuyorlar.

Çalışmada yer alan bilim insanlarının dikkat çektiği en önemli nokta bu yüzyılın sonunda sıcaklık artışını Paris Anlaşması'nda kabul edilen limitlerde tutabilmek için küresel salımların 2020'den önce zirve yapmış olması gerekliliği. Küresel Karbon Projesi 2006'dan bu yana devam ediyor ve proje kapsamında her yıl küresel düzeyde seragazi salım miktarı mercek altına yatırılıyor. Bu seneki çalışmanın başyazarı olan Prof. Corinne Le Quéré bulguların hayal kırıklığı yarattığı belirtirken 2017 yılında insan kaynaklı faaliyetlerden kaynaklı CO2 salım miktarının yaklaşık 41 milyar ton olarak hesap edildiğini paylaştı. Bu rakamda belli oranda bir belirsizlik olsa da Küresel Karbon Projesi çalışmalarındaki hesap ve tahminlerin daha sonraki gözlemler ve analizler sonucunda doğruluk oranının çok yüksek olduğu bilinmekte. 2017'deki artışın en büyük kaynağı olan Çin şu anda küresel salımların %28'inden

sorumlu konumda. 2017'de Çin'deki artışın başlıca sebepleri arasında ekonomik büyüme bağlantılı olarak enerji üretimi için kömür tüketiminin artması gösterilmekte. Enerji üretim sisteminde fosil yakıtların rolü hala çok belirgin olan Çin'de nehirlerdeki su seviyelerinin bu yıl düşük olması sebebi ile hidroelektrik santrallerinden üretilen elektrik miktarının beklentilerin altında kaldığı, oluşan açığın kömür ve doğalgaz santralleri vasıtası ile kapatıldığı not edilmekte. Çalışmanın sivil toplum, akademi ve özel sektör oturumlarında olduğu kadar müzakere salonlarında Paris Anlaşması'nın kurallarını oluşturmak ve detaylandırmak ile meşgul delegeler arasında da yankı bulduğunu söylemek mümkün.

Pamuk Eller Cebe

Ethemcan Turhan

COP23'te ikinci haftayı yarlamışken bugün bakanların katılacağı üst-düzyer segment başlıyor. Merkel, Macron ve 25 devlet başkanının katılacağı üst düzey zirvede öne çıkması beklenen konulardan bir tanesi de iki haftadır müzakereciler ve bilhassa da Türkiye delegasyonuna yoğun mesai yaptıran iklim finansmanı meselesi geliyor. Carbon Brief'in bu sabah açıkladığı verilere göre dünya çapında 1020 iklim finansmanı projesinin dağılımı ve içeriği ortaya çıkıyor. Büyük bir başarısızlıkla sonuçlanan COP15 Kopenhag zirvesinde konan ve Paris Anlaşması'yla pekiştirilen 2020 itibarıyla 100 milyar ABD doları iklim finansmanı hedefi masada dursa da 2016 yılında harcanan paranın 2.78 milyar ABD doları ölçeğinde olduğu görülüyor. Bu miktarın ciddi kısmı (725 milyon ABD doları) Hindistan'a giderken en büyük iklim yatırımı projelerinin ise Meksika, Hindistan, Kamboçya ve Güney Afrika'da olduğu belirtiliyor. 4 ana koldan (Yeşil İklim Fonu, Uyum Fonu, Küresel Çevre Fonu ve İklim Yatırımları Fonu) dağıtılan iklim finansmanından da Türkiye'nin halihazırda aldığı payın hiç de azımsanamayacak olduğu ortaya çıkıyor. 2013-2016 arasında onaylanan diğer çoktarafli iklim yatırımlarında Hindistan, Ukrayna, Şili ve Endonezya'nın ardından 5. durumda olan Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylamak için Yeşil İklim Fonu'na erişim için ısrarının devam edip etmeyeceği ise önümüzdeki günlerde belli olacak.

Multilateral climate funding approved by country 2013-2016, total

